

195. εἷς δὲ τρόπος ὀρθὸς παντὸς ἐπαίνου περὶ παντός, λόγῳ διελθεῖν οἶος οἶων αἴτιος ὢν τυγχάνει περὶ οὗ ἂν ὁ λόγος ἦ. οὕτω δὴ τὸν Ἔρωτα καὶ ἡμᾶς δίκαιον ἐπαινέσαι πρῶτον αὐτὸν οἶός ἐστιν, ἔπειτα τὰς δόσεις. φημὶ οὖν ἐγὼ πάντων θεῶν εὐδαιμόνων ὄντων Ἔρωτα, εἰ θέμις καὶ ἀνεμέσητον εἰπεῖν, εὐδαιμονέστατον εἶναι αὐτῶν, κάλλιστον ὄντα καὶ ἄριστον. ἔστι δὲ κάλλιστος ὢν τοιόσδε. πρῶτον μὲν νεώτατος θεῶν, ὧ Φαῖδρε. μέγα (b) δὲ τεκμήριον τῷ λόγῳ αὐτὸς παρέχεται, φεύγων φυγῇ τὸ γῆρας, ταχὺ ὄν δηλον ὅτι· θᾶπτον γοῦν τοῦ δέοντος ἡμῖν προσέρχεται. ὃ δὴ πέφυκεν Ἔρωσ μισεῖν καὶ οὐδ' ἐντὸς πολλοῦ πλησιάζειν. μετὰ δὲ νέων ἀεὶ σύνεστί τε καὶ ἔστιν· ὁ γὰρ παλαιὸς λόγος εὖ ἔχει, ὡς ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. ἐγὼ δὲ Φαίδρῳ πολλὰ ἄλλα ὁμολογῶν τοῦτο οὐχ ὁμολογῶ, ὡς Ἔρωσ Κρόνου καὶ Ἰαπετοῦ ἀρχαιότερός ἐστιν, ἀλλὰ (c) φημι νεώτατον αὐτὸν εἶναι θεῶν καὶ ἀεὶ νέον, τὰ δὲ παλαιὰ πράγματα περὶ θεοῦ, ἃ Ἡσίοδος καὶ Παρμενίδης λέγουσιν, Ἀνάγκη καὶ οὐκ Ἔρωτι γεγονέναι, εἰ ἐκείνοι ἀληθῆ ἔλεγον· οὐ γὰρ ἂν ἐκτομαὶ οὐδὲ δεσμοὶ ἀλλήλων ἐγίγνοντο καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ βίαια, εἰ Ἔρωσ ἐν αὐτοῖς ἦν, ἀλλὰ φιλία καὶ εἰρήνη, ὥσπερ νῦν, ἐξ οὗ Ἔρωσ τῶν θεῶν βασιλεύει. νέος μὲν οὖν ἐστι, πρὸς δὲ τῷ νέῳ ἀπαλός· ποιητοῦ δ' ἔστιν (d) ἐνδεὴς οἶος ἦν Ὀμηρος πρὸς τὸ ἐπιδειξαι θεοῦ ἀπαλότητα. Ὀμηρος γὰρ Ἄτην θεόν

Ἔνας καὶ γενικός κανόνας ὑπάρχει γιὰ ν' αποδοθεῖ ὀρθά ὁ ἐπαινος καὶ πλήρως, νὰ ἀναλυθεῖ δηλαδὴ διεξοδικά ἡ ποιότητα καὶ ἡ ταυτότητα καὶ οἱ ἐπιπτώσεις αὐτοῦ γιὰ τὸν ὁποῖο τυχαίνει νὰ γίνεταί λόγος. Ἔτσι, λοιπόν, καὶ μετὰ τὸν Ἔρωτα· εἴμαστε ὑποχρεωμένοι πρῶτα νὰ ἀφιερῶσουμε κολακευτικά λόγια στὴν ταυτότητά του καὶ ἔπειτα στὴν προσφορά του. Ἐγὼ λοιπόν διακηρύσσω ὅτι ἀνάμεσα στους εὐτυχημένους θεοὺς, ἀν εἶναι θεμιτό καὶ δὲν ἐπισύρει τὴν ἐπέμβαση τῆς Νέμεσης, πρῶτος στὴν εὐδαιμονία ἐρχεται ὁ Ἔρωτας, γιὰτὶ εἶναι ἐξαιρετικός καὶ ὁ πιο ὁμορφος. Καὶ εἶναι ὁ πιο ωραῖος, γιὰτὶ ἔχει τις ἐξῆς ιδιότητες: Πρῶτα-πρῶτα, Φαίδρε, εἶναι ὁ πιο νέος ἀπὸ τους θεοὺς. Καὶ γιὰ τοῦ λόγου το ἀληθὲς ἀπόδειξη μας δίνει ὁ ἴδιος, καθὼς ἀποφεύγει, βάζοντας το στα πόδια, τὰ γηρατεῖα που, κατὰ κοινὴ ὁμολογία, τρέχουν πολὺ γρήγορα. Πιο γρήγορα κι ἀπ' ὅσο θὰ ἔπρεπε ἐρχονται σὲ μας. Ἀπὸ τὴ φύση τοῦ Ἔρωτα ἀπεχθάνεται τὰ γηρατεῖα καὶ δὲν συναναστρέφεται ἐκείνους που ἔχουν διαγράψει ἤδη μιὰ διαδρομὴ στὴν τρίτη ἡλικία. Πάντοτε συναγελάζεται μετὰ τους νέους καὶ εἶναι νέος. Καὶ εἶναι σωστὴ ἡ παλιὰ παροιμία που λέει: «ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει». Ἐγὼ βέβαια, ἀν καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα ἀσπάζομαι τὴν ἀποψη τοῦ Φαίδρου, αὐτὸ δὲν το παραδέχομαι, ὅτι δηλαδὴ ὁ Ἔρωτας εἶναι ἀρχαιότερος ὀπὸ τὸν Κρόνο καὶ τὸν Ἰαπετό, καὶ δηλώνω ἀπερίφραστα ὅτι καὶ πιο νέος εἶναι ἀπ' τους θεοὺς καὶ παντοτινὰ νέος. Ὅσο γιὰ τὴν θεογονία που ἀναφέρει ὁ Ἡσίοδος καὶ ὁ Παρμενίδης καὶ τὰ ὅσα ἐκτυλίχθησαν τότε, γενεσιουργὸς αἰτία ὑπῆρξε ἡ Ἀνάγκη καὶ ὄχι ὁ Ἔρωτας, ἀν ὑπάρχει βέβαια ὑποψία ἀλήθειας στα λεγόμενά τους. Γιὰτὶ δὲν θα γίνονταν μετὰξύ τους εὐνουχισμοὶ καὶ ἀλυσοδέσεις καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ ἀποτρόπαια, ἀν ὁ Ἔρωτας εἶχε φωλιάσει μέσα τους, ἀλλὰ φιλία καὶ εἰρήνη, ὅπως τώρα, ἀπ' τὴ στιγμή που ὁ Ἔρωτας ἀρχισε νὰ βασιλεύει στους θεοὺς. Εἶναι ἐπομένως νέος καὶ ἐπιτρόσθετα εἶναι καὶ τρυφερός. Ἐχει τὴν ἀνάγκη ἀπὸ κάποιον ποιητὴ σαν τὸν Ὀμηρο, που θα τονίσει τὴν τρυφερότητα του. Ὁ Ὀμηρος ἀναφέρει ὅτι ἡ Ἄτη εἶναι θεὰ καὶ εἶναι καὶ

τέ φησιν εἶναι καὶ ἀπαλήν—τοὺς γοῦν πόδας αὐτῆς ἀπαλοὺς εἶναι—λέγων τῆς μένθ' ἀπαλοὶ πόδες· οὐ γὰρ ἐπ' οὐδεὸς πίνονται, ἀλλ' ἄρα ἢ γε κατ' ἀνδρῶν κράατα βαίνει καλῶ οὖν δοκεῖ μοι τεκμηρίω τὴν ἀπαλότητα ἀποφαίνειν, ὅτι οὐκ ἐπὶ σκληροῦ βαίνει, ἀλλ' ἐπὶ μαλθακοῦ. τῶ αὐτῶ (ε) δὴ καὶ ἡμεῖς χρῆσόμεθα τεκμηρίω περὶ Ἔρωτα ὅτι ἀπαλός. οὐ γὰρ ἐπὶ γῆς βαίνει οὐδ' ἐπὶ κρανίων, ἃ ἔστιν οὐ πάνυ μαλακά, ἀλλ' ἐν τοῖς μαλακωτάτοις τῶν ὄντων καὶ βαίνει καὶ οἰκεῖ. ἐν γὰρ ἤθεσι καὶ ψυχαῖς θεῶν καὶ ἀνθρώπων τὴν οἴκησιν ἴδρυνται, καὶ οὐκ αὖ ἐξῆς ἐν πάσαις ταῖς ψυχαῖς, ἀλλ' ἦτινι ἂν σκληρὸν ἦθος ἐχούση ἐντύχη, ἀπέρχεται, ἢ δ' ἂν μαλακόν, οἰκίζεταί. ἀπτόμενον οὖν ἀεὶ καὶ ποσὶν καὶ πάντη ἐν μαλακωτάτοις τῶν μαλακωτάτων, ἀπαλώτατον ἀνάγκη εἶναι. νεώτατος μὲν δὴ ἔστι καὶ ἀπαλώτατος, πρὸς δὲ τούτοις ὑγρὸς τὸ εἶδος.

τρυφερή· δίνει ἔμφαση στα μαλακά της πόδια και λέει: «**τα πόδια της είναι απαλά· γιατί δεν περπατάει στο έδαφος, αλλά στα κεφάλια των αντρών εμφανίζεται**».

Νομίζω ότι αυτό είναι ένα καλό κριτήριο για να αισθητοποιηθεί η απλότητα, ότι δηλαδή δεν περπατάει πάνω σε σκληρή, αλλά σε μαλακή επιφάνεια. Το ίδιο σκεπτικό θα χρησιμοποιήσουμε και για τον Έρωτα για να καταδείξουμε την τρυφερότητα του.

Δεν περπατάει ούτε στο χώμα ούτε στα κεφάλια, πράγματα όχι τόσο απαλά, αλλά κατευθύνεται και κατοικεί στα πιο τρυφερά και απαλά μέρη των όντων. Στα ήθη και στις ψυχές θεών και ανθρώπων εδράζει και πάλι δεν εδράζει σ' όλες τις ψυχές· αν προσκρούσει σε κάποια με σκληρό ήθος, το βάζει στα πόδια κι, αν βρει ηπιότητα χαρακτήρα και πραότητα, στήνει το σπιτικό του.

Αφού λοιπόν έρχεται σε επαφή είτε με τα πόδια είτε με άλλη μορφή προσέγγισης με τα πιο τρυφερό μέρη των πιο τρυφερών οργανισμών, είναι κατ' ανάγκη τρυφερότατος. Είναι λοιπόν πιο νέος και πιο τρυφερός· κοντά σ' αυτά είναι και εύκαμπτος στη μορφή.